

AUE302Q
RAE322W
RAU3226

Mei/Junie 2011

WETLIKE ASPEKTE RAKENDE OUDITPRAKTYKVOERING
(OUDITKUNDE 302)

Tydsduur : 2 Uur

100 Punte

EKSAMINATORE :

EERSTE

TWEEDE

EKSTERNE

MNR FN VAN NIEKERK

PROF EM ODENDAAL

ME C STEYN

PROF JM VAN STADEN

Gebruik van 'n nie-programmeerbare sakrekenaar is toelaatbaar.

HIERDIE VRAESTEL BESTAAN UIT SEWE (7) BLADSYE

Hierdie vraestel bestaan uit die volgende vrae en hoofonderwerpe:

VRAAG	HOOFONDERWERP	PUNTE
1	<i>International Standard on Auditing</i> aanstellingsbrief	15
2	Die <i>Auditing Profession Act</i> en die Professionele Gedragskode rapporteerbare onreëlmatigheid	20
3	Die Maatskappywet. aandele terugkoop, ouditering van privaatsmaatskappye, onafhanklike oorsig en verhoogde aanspreeklikheid en deursigtigheid	20
4	Die Maatskappywet direkteure - gedragstandaarde, verwydering deur die direksie, proef en skadeloosstelling van 'n direkteur	25
5	Die Wet op Beslote Korporasies veranderinge aan lidmaatskap	20
		<u>100</u>

NOTA

Die hoofdoel van die eksamen is om 'n kandidaat se kennis en vermoë om die studiemateriaal toe te pas, te toets, alhoewel die eksaminatore die kandidaat se vermoë om daardie kennis skriftelik en volgens 'n aanvaarbare standaard te orden en aan te bied, ook in aanmerking neem.

[BLAAI OM]

Verwysings in hierdie vraestel na die Maatskappywet, die Wet op Beslote Korporasies en die *Auditing Profession Act* is onderskeidelik van toepassing op die Maatskappywet 71 van 2008, die Wet op Beslote Korporasies 69 van 1984, soos gewysig, en die *Auditing Profession Act 26 of 2005*, soos gewysig, van die Republiek van Suid-Afrika

VRAAG 1

15 punte

Excel Spares Beperk het u ouditfirma, Ouditeure Ing, onlangs as hul nuwe ouditeur aangestel. U word aangewys as die vennoot in beheer van hierdie nuwe oudit in Pretoria. Na 'n eerste vergadering met die finansiële direkteur van die maatskappy het u 'n aanstellingsbrief aan die maatskappy gestuur. U het 'n brief van mnr Miller, die hoof uitvoerende beampte (HUB) van die maatskappy ontvang en die volgende is uittreksels uit daardie brief.

Punte

- 1.1 Ons maatskappy word reeds jare lank geouditeer en dit is die eerste keer ooit dat van ons verwag word om 'n "aanstellingsbrief" te onderteken. Waarom word daar nou van ons verwag om so 'n brief te onderteken? (4½)
- 1.2 Dit blyk uit u aanstellingsbrief dat u nie enige verantwoordelikheid aanvaar vir die opsporing en rapportering van bedrieglike aktiwiteite in my maatskappy nie. As u u oudit behoorlik uitvoer, behoort alle bedrieglike aktiwiteite geïdentifiseer en aan ons gerapporteer te word. (6)
- 1.3 In die aanstellingsbrief het u aangedui dat u skriftelike bevestiging van ons mondelingse verklarings wat ons in die loop van die oudit gegee het, vereis. Is ons "woord" nie voldoende vir u nie? (4½)

VERLANG

Skryf 'n brief aan die HUB waarin u op die drie aangeleenthede hierbo reageer.

[BLAAI OM]

VRAAG 2

20 punte

U is die ouditeur in beheer van die jaareinde oudit van Ceres (Edms) Beperk, 'n vrugte-inmaakfabriek. Alhoewel Ceres (Edms) Beperk 'n privaatskapskap is en daar dus nie vereis word dat dit ekstern geouditeer word nie, vereis die bepalinge en voorwaardes van sy belangrikste langtermynfinansieringsooreenkomste dat die skapskap sy jaarlikse finansiële state deur 'n geregistreerde ouditeur moet laat ouditeer.

In die loop van die oudit ontdek u dat die finansiële direkteur en besturende direkteur (die twee uitvoerende direkteure op die direksie), wat albei aandele in die skapskap besit, die maandelikse belasting op toegevoegde waarde (BTW) opgawes vervals het deur aansienlike bedrae BTW op salarisse en lone te eis waarop die skapskap nie geregtig is nie. U is tevrede dat 'n rapporteerbare onreëlmatigheid (RO) ingevolge die *Auditing Profession Act* voorgekom het en het dit aan die *Independent Regulatory Board for Auditors* (IRBA) gerapporteer.

Nadat u onlangs 'n potjie golf gespeel het, kon u dit nie weerstaan om u vriend te vertel van die probleem wat u by Ceres (Edms) Beperk teekom het nie, aangesien hy 'n aandeelhouer van die skapskap is.

U is ook die ouditeur van Tzaneen Fruit Cannery Beperk, 'n skapskap in dieselfde bedryf as Ceres (Edms) Beperk.

VERLANG

Punte

2.1	Gebruik die definisie van 'n RO en die inligting in die vraag om aan te toon hoe u sal bepaal of 'n RO voorgekom het of nie.	(6)
2.2	Noem en motiveer of u steeds die RO aan IRBA moet rapporteer indien	
	2.2.1 die finansiële direkteur en die besturende direkteur, voordat u u verslag by IRBA ingedien het, besef het dat u vermoed wat aan die gang is, en aangebied het om die Suid-Afrikaanse Inkomstediens in kennis te stel en alle verskuldigde BTW en dit saam met boetes te betaal.	(2)
	2.2.2 u die RO ontdek het terwyl u ander werk (nie ouditwerk) vir Ceres (Edms) Beperk verrig het.	(2)
2.3	Verduidelik hoe u sou reageer op die argument dat aangesien 'n oudit nie deur die Maatskapskapswet vereis word nie, u geen plig het om die RO te rapporteer nie.	(2)
2.4	Verduidelik, met inagneming van die inligting in die vraag, u besorgdheid oor die nakoming van die Professionele Gedragskode van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters (SAIGR).	(8)

[BLAAI OM]

VRAAG 3

20 punte

Holding Beperk is 'n ongenoteerde openbare maatskappy met 'n gemagtigde en uitgereikte aandelekapitaal van 50 miljoen gewone aandele. Die verklaarde kapitaal in die vorige jaar se finansiële jaarstate weergegee, beloop R100 miljoen. Die direkteure beplan om alle aandele terug te koop van aandeelhouders wat individueel minder as tien duisend aandele besit ten einde die administratiewe las te verminder. Dit sal in totaal 5 miljoen aandele behels.

Die direkteure is bereid om 'n prys per aandeel te betaal wat meer as aanvaarbaar vir elke aandeelhouer betrokke by die terugkoop sal wees en verwag dus nie enige opposisie teen die aanbod van enige aandeelhouders nie.

Holding Beperk is die beherende maatskappy in 'n groep van maatskappye. Daar word verwag dat daar nie regtens in die toekoms van die meeste van die maatskappye in die groep vereis sal word om geouditeer te word nie, alhoewel die Minister van Finansies ingevolge artikel 37(7) van die Maatskappywet nog nie enige regulasies uitgereik het oor watter privaatmaatskappye hulle finansiële state moet laat ouditeer nie. Die direkteure het na raadpleging met die ouditeure besluit dat dit in die beste belang van die groep sal wees dat alle maatskappye in die toekoms geouditeer word, ten spyte van enige moontlike vrystelling van die ouditvereiste.

Holding Beperk se akte van oprigting bevat nie enige ander vereistes ten aansien van wysigings aan sy akte van oprigting nie, buiten die vereistes voorgeskryf deur die Maatskappywet.

VERLANG

Punte

3.1	Lys die vereistes waaraan Holding Beperk ingevolge die Maatskappywet moet voldoen ten einde die vyf (5) miljoen aandele terug te koop. Toon in u antwoord aan met watter bedrag die verklaarde kapitaal verminder moet word en dui u berekeninge aan.	(13)
3.2	Verduidelik, met inagneming van die spesifieke omstandighede hierbo, in watter omstandighede al die maatskappye in die groep verplig sal word om geouditeer te word.	(2)
3.3	Verduidelik in watter omstandighede 'n maatskappy vrygestel sal word van sowel die ouditvereiste as die vereiste dat 'n onafhanklike oorsig (independent review) uitgevoer word.	(2)
3.4	Watter drie aanstellings moet Holding Beperk maak ten einde, ingevolge die Maatskappywet, te voldoen aan die vereistes vir verhoogde verantwoordbaarheid en deursigtigheid?	(3)

[BLAAI OM]

VRAAG 4

25 punte

'n Vriendin van u, Maria Bueno, is onlangs deur die aandeelhouders aangestel as direkteur van GPS Beperk, 'n elektroniese maatskappy wat spesialiseer in die ontwikkeling en vervaardiging van globale posisioneringstelsels (GPSe) vir voertuie en motorfietse. Die maatskappy is nie genoteer nie. Maria word as 'n belangrike individu beskou wat betref die toekoms van die maatskappy, veral ten aansien van sy navorsings- en ontwikkelingsprogramme.

Maria was egter nog nie voorheen 'n maatskappydirekteur nie, en hoewel sy opgewonde is oor haar bevordering, is sy bekommerd oor haar verantwoordelikhede as direkteur, veral dié wat uit die Maatskappywet voortspruit. Sy vertel u dat sy gehoor het dat die Maatskappywet artikels bevat wat handel oor standarde vir die optrede van direkteure en dat indien sy nie presteer nie, sy van die direksie verwyder en uit die maatskappy ontslaan kan word. Sy vertel u ook dat sy gehoor het dat sy as direkteur op proef geplaas kan word deur die voorsitter van die direksie of misdadig (*delinquent*) verklaar kan word.

Maria se man het 'n finansiële belang in Electronic Importers Beperk, 'n maatskappy wat af en toe tender vir groot kontrakte om GPS Beperk te voorsien van sekere elektroniese onderdele wat laasgenoemde nodig het om GPSe te vervaardig. Electronic Importers Beperk is een van vier maatskappye wat tenders ingedien het vir oorweging by die volgende direksievergadering.

Die volgende het reeds plaasgevind op die tydstip toe Maria u om advies genader het.

Voor 'n onlangse direksievergadering het Maria verskeie GPS-verkoopsyfers van die verkoopsbestuurder aangevra, aangesien sy daarvoor verslag moes doen aan die direksie. Maria het met verskillende persone in die maatskappy gepraat oor sake op die agenda ten einde intelligent aan die besprekings tydens die vergadering te kan deelneem. Maria het haar eggenoot ingelig oor nuwe projekte wat beoog word en sekere vertroulike inligting oor tenders wat die volgende maand geplaas sou word. Maria het geswyg oor haar eggenoot se finansiële belang toe daar op die direksievergadering oor die tenders gestem is. Haar eggenoot het haar vertel dat 'n Amerikaanse maatskappy op die punt staan om GPS Beperk se grootste mededinger oor te neem ten einde 'n deel van die Suid-Afrikaanse mark in te palm. Maria het die hoof uitvoerende beampte van GPS Beperk onmiddellik hiervan ingelig nadat dit onder haar aandag gekom het.

Maria het na haar aanstelling as direkteur van GPS Beperk 'n kontrak namens GPS Beperk geteken. Sy het die ander party daarna ingelig dat sy ten tyde van die ondertekening van die kontrak sonder magtiging opgetree het. Maria was onder die indruk dat sy die nodige magtiging gehad het. Sy word nou deur die ander party vir skadevergoeding gedagvaar.

GPS Beperk se akte van oprigting swyg oor die vrywaring van sy direkteure ten aansien van enige aanspreeklikheid

Punte

Sy stel die volgende vrae aan u

1. Kan ek van die direksie verwyder en uit die maatskappy ontslaan word as ek nie as direkteur presteer nie, en indien wel, aan watter vereistes moet ingevolge die Maatskappywet voldoen word? (9)
2. Met inagneming van my optrede hierbo, verduidelik die gedragstandaarde vir direkteure, (beperk tot vier), soos bepaal deur die Maatskappywet en of ek aan die standaarde, soos beskryf, voldoen het, al dan nie?

U antwoord moet in die volgende formaat wees

Gedragstandaard (1 punt elk)	Of aan die standaard voldoen is al dan nie (1½ punte elk)	
		(10)

3. Kan die voorsitter of enige party my op proef (probation) plaas, en aan watter vereistes moet in hierdie verband ingevolge die Maatskappywet voldoen word? (3)
4. Bespreek of GPS Beperk my as direkteur mag vrywaar (skadeloos stel) ten opsigte van die aanspreeklikheid wat ontstaan uit die ondertekende kontrak al dan nie? (3)

VERLANG

Beantwoord elkeen van Maria Bueno se vrae en motiveer u antwoorde, waar van toepassing

VRAAG 5

20 punte

U is 'n geëkspertiseerde rekenmeester en die finansiële adviseur van Toys BK, 'n winsgewende onderneming wat 'n reeks konstruksiespeelgoed vervaardig en dit deur middel van 'n speelgoedwinkelkettinggroep oor die land verkoop. Die beslote korporasie het tans nege lede, maar die lede voel dat ten einde die onderneming suksesvol te hou, dit nodig is om nuwe lede by te kry om lede te vervang wat hul belange wil verkoop en om lidmaatskap aan 'n aantal werknemers wat goeie diens aan die beslote korporasie gelewer het, te bied. Toys BK het 'n samewerkingsooreenkoms

Punte

Die bestaande lede het u gevra om kommentaar oor die volgende nie-verwante voorstelle te lewer

1. Mnr Rodgers, die produksiebestuurder wat sedert die stigting van die beslote korporasie in 1990 daar werk, maar nooit 'n lid was nie, sal die ledebelang van een van die lede aangebied word wat bereid is om sy belang te verkoop. Aangesien mnr Rodgers geen finansiële steun het nie, is die beslote korporasie van plan om geld aan hom te leen om die ledebelang te koop. (14)
2. Toy Agencies (Edms) Beperk, die maatskappy wat Toys BK se reeks speelgoed versprei, sal 'n lid van die beslote korporasie word. Die lede glo dat dit die verspreidingsnetwerk sal waarborg. (U moet slegs kommentaar lewer oor die lidmaatskap.) (1½)
3. Die finansiële rekenmeester en die administratiewe bestuurder van Toys BK, waarvan geeneen tans lede is nie, sal 'n gesamentlike ledebelang in die beslote korporasie aangebied word om aan hulle 'n aandeel in die beslote korporasie te gee. (U moet net kommentaar lewer oor die gesamentlike ledebelang.) (1½)
4. Toys BK sal die ledebelang van 'n ander lid koop wat sy belang wil verkoop omdat geen huidige lid belang stel om daardie belang te koop nie. (3)

VERLANG

Lewer volledig kommentaar ingevolge die Wet op Beslote korporasies op elkeen van die voorstelle wat aan u voorgelê is